

Nieuwsbrief

IBW

3de trimester, 1ste jaargang, juli 1998

Vestiging Geraardsbergen
Gaverstraat 4
9500 Geraardsbergen
Tel.: (054) 43 71 11

Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
AMINAL

Vestiging Groenendaal
Duboislaan 14
1560 Groenendaal-Heellaart
Tel.: (02) 657 03 86

Voorwoord

Bij de oprichting in 1991 heeft het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer als wetenschappelijke instelling van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap een duidelijk omschreven opdracht meegekregen van wetenschappelijk onderzoek, wetenschappelijke dienstverlening en beleidsgericht onderzoek in de domeinen bosbouw en wildbeheer.

Een onderzoeksprogramma wordt niet alleen opgebouwd door de onderzoekers zelf of door vragen vanuit het beleid, maar ook door vragen vanuit de basis of de praktijk. Daarom is een goede informatie van en communicatie met een zo ruim mogelijk publiek aangewezen. Tot nu toe werden de onderzoeksprogramma's en de resultaten ervan immers vooral gerapporteerd naar de wetenschappelijke wereld en naar "boven" toe. Met de "Mededelingen", het tweemaaljaarlijks activiteitenverslag en af en toe een artikel in meer vulgariserende tijdschriften of op studiedagen werd weliswaar een ruimer publiek bereikt, maar daarbij kwamen doorgaans enkel de resultaten van afgerond onderzoek aan bod. Een sneller medium leek ons dan ook noodzakelijk.

Bovendien worden de lopende programma's steeds meer en meer ondersteund door lokale, vaak vrijwillige, medewerkers - bijv. bij de inventarisatie autochtone bomen en struiken, het marternetwerk, het bosvitaliteitsmeetnet, de visbestandsopnames,

Met deze nieuwsbrief willen we een informatie- en communicatiekanaal openen met de vele medewerkers en geïnteresseerden in het veld en hen kort informeren over wat aan het Instituut gebeurt en wat de (tussentijdse) resultaten zijn, zonder hen zwaar wetenschappelijke literatuur voor te schotelen. Communiceren is echter geen éénrichtingsverkeer. Daarom wordt ook bij ieder "Nieuwsje" een contactpersoon opgegeven.

Ik hoop dat dit initiatief ten volle mag bijdragen tot een verdere motivatie en blijvende inzet van, maar vooral communicatie met onze vele medewerkers en geïnteresseerden te velde, in het bos en te water!

Jos Van Slycken
waarnemend directeur

Behoud van de Zwarte populier in Vlaanderen

De Zwarte populier (*Populus nigra* L.) kan zonder meer beschouwd worden als de meest bedreigde boomsoort, niet alleen in Vlaanderen, maar in gans West-Europa. Immers, door het indijken en kanaliseren van rivieren verdwijnen ook de verjongingsmogelijkheden van deze soort, die pas afgezet alluvium nodig heeft voor de kieming van het zaad.

Natuurlijke populaties van deze inheemse soort zijn in Vlaanderen reeds lang verdwenen, enkel relictindividuen zijn nog terug te vinden - meestal onder vorm van knotbomen in de buurt van boerderijen of in oude houtwallen. Deze relicten zijn meestal zeer oud en verdwijnen snel.

Aan het IBW loopt een onderzoeksproject met als voornaamste doel het behoud van deze soort in Vlaanderen. De nog resterende relicten in Vlaanderen en België worden geïnventariseerd en samengebracht in een genenbank en een (internationale) databank.

Door middel van stek- en entmateriaal worden ze vegetatief vermeerderd en bewaard op de kwekerij van het Instituut. Ook de reeds bestaande genenbank, die opgebouwd werd begin de 60-er jaren door het Instituut voor Populiereenteelt van de Union Allumettière, wordt verjongd. Deze collectie kan in de toekomst dienen om de Zwarte populier opnieuw in zijn natuurlijke habitat, nl. de zachthoutoobossen, te introduceren. Mogelijkheden daartoe worden immers in de nabije toekomst verwacht in het kader van natuurrichtingsprojecten langs onze grote rivieren. Een spontane herkolonisatie door natuurlijke verjonging is echter onmogelijk wegens het geïsoleerd voorkomen van de relicten. Bovendien vormt de massale aanwezigheid van gecultiveerde hybride-populieren, de zgn. Canadapopulieren, die gemakkelijk inkruisen met de inheemse Zwarte populier, een bron van "genetische pollutie". Ook de alom aanwezige mannelijke "Italiaanse" populier, die een cultuurvariëteit is van de Zwarte populier, vormt een gelijkaardige bedreiging.

Op de collectie worden eveneens allerlei wetenschappelijke studies uitgevoerd zoals het bepalen van de genetische diversiteit aan de hand van DNA-analysen, pathologische testen, enz.

Via deze weg willen we iedereen oproepen om de aanwezigheid van de Zwarte populier te melden en op deze manier bij te dragen tot het behoud van deze inheemse soort.

Contactpersoon: An Vanden Broeck, tel.: (054) 43 71 25, E-mail: An.Vandenbroeck@lin.vlaanderen.be

	Zwarte populier	Euramerikaanse populier
Habitus	<ul style="list-style-type: none"> • vaak knoestige knobbels op stam, vaak rond een groep waterloten • veelvuldig waterloten 	
Twijgen	<ul style="list-style-type: none"> • éénjarige langloten duidelijk <u>rond</u> aan de basis, soms hoekig maar zonder lijsten • talrijke <u>kortloten</u> op twee- en meerjarige twijgen 	<ul style="list-style-type: none"> • éénjarige twijgen vertonen duidelijke lijsten • geen kortloten
Knoppen	<ul style="list-style-type: none"> • vegetatieve knoppen kort en scherp, aanliggend, soms met top naar buiten afbuigend, lichtbruin tot bruinrood • vrouwelijke bloemknoppen naar buiten gebogen • balsem van volgroeide knoppen is <u>rood</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • knoppen aanliggend, top <u>niet</u> naar buiten afbuigend • balsem van volgroeide knoppen is <u>oranje tot lichtgeel</u>
Bast	<ul style="list-style-type: none"> • ruwe schors, karakteristiek longitudinale en <u>netvormige</u> groeven 	<ul style="list-style-type: none"> • schors met <u>longitudinale</u> groeven
Bladeren	<ul style="list-style-type: none"> • krachtig gegroeide bladeren hebben <u>nooit</u> een duidelijke inham bij de aanhechting van de bladsteel en de eerste twee grote zijnerfven komen samen met de hoofdnerf aan de <u>basis</u> van het blad, uit de bladsteel • bladschijf ruitvormig, wigvormig aan de voet en <u>aan de top toegespijst</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • zijnerfven komen uit de hoofdnerf en meestal op enige afstand van de bladbasis
Andere kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> • gevoelig voor bladluizen van het geslacht <i>Pemphigus</i> (Spiraalgalluis), die galletjes vormen op de bladsteel 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>niet gevoelig</u> voor de galvermende bladluiz

Het onderscheiden van een Zwarte populier en een Euramerikaanse populier is niet altijd zo eenvoudig. In bovenstaande tabel worden enkele kenmerken gegeven die hierbij kunnen helpen.

Gaverstraat 4 - 9500 Geraardsbergen
Tel. (054) 43 71 27
Fax (054) 43 71 28
IBW